

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΓΝΩΜΗ

**Επί της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού
Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,**

***Για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη
δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή
να απαγορεύουν την καλλιέργεια ΓΤΟ στην επικράτειά τους.***

Στις 13 Ιουλίου 2010, η Επιτροπή ανήγγειλε την έκδοση δέσμης προτάσεων που έχουν στόχο την παροχή στα Κράτη Μέλη της δυνατότητας να επιτρέπουν, να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια Γ.Τ.Ο. στο έδαφός τους, χωρίς ωστόσο να τροποποιηθεί το ισχύον σύστημα της Ε.Ε. για τη χορήγηση αδειών βάσει επιστημονικής αξιολόγησης.

Η εν λόγω δέσμη συνίσταται σε σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σχέδιο Κανονισμού, όπου παρέχεται πρόταση τροποποίησης της Οδηγίας 2001/18/ΕΚ, όσον αφορά στη δυνατότητα των Κρατών Μελών να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια Γ.Τ.Ο. στο σύνολο ή σε τμήμα της επικράτειάς τους. Επιπλέον, η συνοδευτική σύσταση της Επιτροπής για τη συνύπαρξη παρέχει στα Κράτη Μέλη μεγαλύτερη ευελιξία προκειμένου να συνυπολογίζονται οι αντίστοιχες τοπικές, περιφερειακές και εθνικές συνθήκες κατά την υιοθέτηση μέτρων συνύπαρξης των Γ.Τ.Ο. με άλλες συμβατικές ή βιολογικές καλλιέργειες.

Αιτιολογική έκθεση

Ορισμένα κράτη μέλη επιθυμούν να έχουν τη δυνατότητα εξαίρεσης από ΓΤ καλλιέργεια. Έως σήμερα, αρκετά από αυτά τα κράτη μέλη απαγόρευαν την καλλιέργεια ΓΤΟ με βάση τη ρήτρα διασφάλισης που ορίζεται στο άρθρο 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ ή τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που αναφέρονται στο άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, τα οποία προορίζονται αποκλειστικά για την αντιμετώπιση των νέων κινδύνων που αναδύονται μετά τη χορήγηση μιας άδειας. Τα μέτρα αυτά δεν θεωρούνταν επιστημονικά αιτιολογημένα από την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA). Παρομοίως, ορισμένες περιφέρειες δηλώθηκαν ως «απαλλαγμένες από ΓΤΟ».

Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2008 θεώρησαν το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για τους ΓΤΟ ολοκληρωμένο και υπογράμμισαν την ανάγκη για καλύτερη εφαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων ιδίως όσον αφορά τη καλλιέργεια. Τον Μάρτιο του 2009 το Συμβούλιο απέρριψε τις προτάσεις της Επιτροπής με τις οποίες ζητήθηκε από την Αυστρία και την Ουγγαρία να άρουν τα εθνικά μέτρα διασφάλισης, καθώς σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) δεν διέθεταν την απαραίτητη επιστημονική υποστήριξη που χρειαζόταν βάσει της νομοθεσίας της Ε.Ε. Εν συνεχεία, μια ομάδα 13 κρατών μελών κάλεσε την Επιτροπή να εκπονήσει προτάσεις για να δοθεί η ελευθερία στα κράτη μέλη να αποφασίζουν σχετικά με την καλλιέργεια των Γ.Τ.Ο.

Οι Κάτω Χώρες υπέβαλαν δήλωση στα Συμβούλια Γεωργίας και Περιβάλλοντος της 23ης Μαρτίου 2009, ζητώντας από την Επιτροπή να υποβάλει λύση σχετικά με την καλλιέργεια, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την κοινωνικοοικονομική διάσταση της καλλιέργειας ΓΤΟ και διατηρώντας την εσωτερική αγορά για ΓΤ προϊόντα τροφίμων και ζωοτροφών. Η Αυστρία, υποστηριζόμενη από δώδεκα κράτη μέλη, υπέβαλε στο Συμβούλιο Περιβάλλοντος της 25ης Ιουνίου 2009 έγγραφο που υπογράμμισε το ζήτημα επικουρικότητας που συνδέεται με την καλλιέργεια και πρότεινε να εισαχθεί στη νομοθεσία ρήτρα εξαίρεσης («opt-out») καλλιέργειας.

Στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη νέα Επιτροπή που παρουσίασε ο πρόεδρος Barroso τον Σεπτέμβριο του 2009 γινόταν αναφορά στην αρχή της επικουρικότητας στον τομέα των Γ.Τ.Ο. ως παράδειγμα όπου η ισορροπία ενδέχεται να μην είναι πάντα ορθή μεταξύ ενός πλαισίου της Ε.Ε. και της ανάγκης να ληφθεί υπόψη η πολυμορφία σε μια Ε.Ε. των 27 κρατών μελών. Σύμφωνα με τις ανωτέρω κατευθυντήριες γραμμές, θα πρέπει να είναι δυνατό να συνδυαστεί ένα σύστημα έγκρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Γ.Τ.Ο., που να στηρίζεται σε επιστημονική βάση, με την ελευθερία στα κράτη μέλη να αποφασίζουν κατά πόσον επιθυμούν να διατηρούν καλλιέργειες Γ.Τ. στην επικράτειά τους ή όχι.

Λόγοι για την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ

Α. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν αντιμετωπίζει πλήρως την ανάγκη να δοθεί περισσότερη ελευθερία στα κράτη μέλη όσον αφορά την καλλιέργεια ΓΤΟ, καθώς δεν χορηγεί σε αυτά επαρκή ευελιξία για να αποφασίζουν σχετικά με την καλλιέργεια ΓΤΟ μετά την έγκρισή τους σε επίπεδο ΕΕ.

Η αντικατάσταση της σύστασης για τη συνύπαρξη από μια σύσταση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη εθνικών μέτρων με σκοπό την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ σε συμβατικές και βιολογικές καλλιέργειες αποτελεί ακόμη ένα βήμα προς την αναγνώριση της ανάγκης των κρατών μελών για ευελιξία προκειμένου να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες αγροτικές συνθήκες στην επικράτειά τους.

Το γεγονός ότι τα κράτη μέλη δεν έχουν, επί του παρόντος, κανένα περιθώριο αξιολόγησης σχετικά με την καλλιέργεια εγκεκριμένων ΓΤΟ, οδήγησε, σε ορισμένες περιπτώσεις, κάποια κράτη μέλη να ψηφίσουν με βάση μη επιστημονικούς λόγους. Ορισμένα από αυτά επικαλέστηκαν επίσης τις διαθέσιμες ρήτρες διασφάλισης ή χρησιμοποίησαν τις ειδικές διαδικασίες κοινοποίησης της Συνθήκης στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, για να απαγορευτεί η καλλιέργεια ΓΤΟ σε εθνικό επίπεδο.

Β. Συνεπώς, θα ήταν αναγκαία η τροποποίηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ για να διευκολυνθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων και για να ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί παράγοντες. Η τροποποίηση αναμένεται επίσης να μειώσει την προσφυγή των κρατών μελών σε μέτρα διασφάλισης, ενέργεια που σύμφωνα με τη νομοθεσία πρέπει να βασίζεται μόνο σε νέα ή πρόσθετα επιστημονικά στοιχεία όσον αφορά την υγεία και την περιβαλλοντική ασφάλεια των ΓΤΟ. Αυτό θα μείωνε τις θεσμικές επιβαρύνσεις για την Επιτροπή καθώς και την EFSA. Επιπλέον, τα κράτη μέλη δεν θα επικαλούνταν τη διαδικασία του άρθρου 114 παράγραφος 5 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), προκειμένου να απαγορεύουν ή να περιορίζουν τη λειτουργία των ΓΤΟ στην επικράτειά τους με βάση εκτιμήσεις άλλες από την προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος.

Επιπλέον, η προτεινόμενη τροποποίηση αναμένεται να παράσχει ασφάλεια δικαίου στα κράτη μέλη που επιθυμούν να περιορίσουν ή να απαγορεύσουν την καλλιέργεια ΓΤΟ.

Η τροποποίηση αυτή μπορεί να γίνει μέσω της προσθήκης ενός νέου άρθρου 26β στην οδηγία 2001/18/ΕΚ και η οποία θα είναι εφαρμόσιμη σε όλους τους ΓΤΟ που έχουν εγκριθεί για καλλιέργεια στην ΕΕ είτε βάσει της οδηγίας 2001/18/ΕΚ είτε βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003.

Γνώμη Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και Διαρκούς Επιτροπής παραγωγής και Εμπορίου.

Λαμβάνοντας υπόψη:

- Την από 13/7/2010 ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών {COM(2010) 375 τελικό}.
- Την Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια Γ.Τ.Ο. στην επικράτειά τους {COM(2010) 380 τελικό}.
- Το αρ. πρωτ. 6169 29/9/2010 ενημερωτικό σημείωμα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
- Τις παρεμβάσεις των μελών της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και της Διαρκούς Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου του Ελληνικού Κοινοβουλίου και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κατά την διάρκεια της κοινής συνεδρίασης των ως άνω επιτροπών της 30^{ης} Σεπτεμβρίου 2010.

Επί του συνόλου της πρότασης κανονισμού θα μπορούσαμε να αναφέρουμε:

Καλωσορίζουμε κάθε πρόταση η οποία κινείται προς την κατεύθυνση ενίσχυσης ή βελτίωσης του υπάρχοντος πλαισίου, καθώς οποιοσδήποτε συμβιβασμός ή υπαναχώρηση στη διαδικασία έγκρισης δεν κρίνεται ασφαλής.

Η νέα πρόταση κανονισμού κινείται προς την σωστή κατεύθυνση και συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας και με την αρχή της αναλογικότητας’.

Επί της ουσίας της πρότασης θα μπορούσαν να διατυπωθούν οι ακόλουθες παρατηρήσεις:

“Είναι γεγονός ότι οι Γενετικά Τροποποιημένοι οργανισμοί αποτελούν μια από τις πλέον αμφιλεγόμενες τεχνολογίες με τεράστιες προοπτικές αλλά και εξίσου πιθανές συνέπειες για την κοινωνία, τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Επίσης η συντριπτική πλειοψηφία της επιστημονικής κοινότητας λέει ότι είναι αδύνατο να μιλήσει κάποιος με ασφάλεια για τις αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον .

Απαιτούνται μακροχρόνιες έρευνες και μελέτες, για να εκτιμηθούν οι δυνητικοί κίνδυνοι των μεταλλαγμένων, ακόμα και αν η τεχνολογία υπόσχεται οικονομικά οφέλη. Μέχρι έως, αποδειχθεί με ασφάλεια, ότι τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα και οι καλλιέργειες δεν απειλούν σοβαρά την δημόσια υγεία ή των

οικοσυστημάτων του πλανήτη, η συζήτηση για την απελευθέρωσή τους είναι δεδομένο ότι θα συνεχιστεί. Τα παραπάνω έχουν σαν αποτέλεσμα την αρνητική άποψη της κοινής γνώμης για αυτούς τους οργανισμούς. Το 90% των Ελλήνων πολιτών δεν αποδέχονται αυτά τα προϊόντα και οφείλουμε σεβασμό στην κοινή γνώμη που δύσπιστη παρακολουθεί αυτή την εξέλιξη.

Ο Ελλαδικός χώρος παρουσιάζει ορισμένες ιδιαιτερότητες. Μεγάλες εκτάσεις της ελληνικής περιφέρειας βρίσκονται υπό καθεστώς «NATURA», ενώ η χώρα μας παρουσιάζει εξαιρετικά πλούσια και πολύτιμη βιοποικιλότητα που επιβάλλει την προστασία της. Ο μικρός τεμαχισμένος κλήρος και η μεγάλη διαφοροποίηση της γεωργικής μας παραγωγής, δεν επιτρέπει ουσιαστικά την συνύπαρξη των γενετικά τροποποιημένων με τις συμβατικές και βιολογικές μας καλλιέργειες χωρίς να προκύπτουν επιμολύνσεις.

Σε θέματα δημόσιας υγείας και περιβαλλοντικών επιπτώσεων υιοθετούμε και καταφεύγουμε σε μια προσέγγιση που βασίζεται στην αρχή της προφύλαξης.

Χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην εξέταση της πρότασης τροποποίησης του ισχύοντος ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δίνει μεγαλύτερο περιθώριο στα κράτη μέλη να επιλέξουν, αν επιθυμούν ή όχι, την καλλιέργεια γενετικώς τροποποιημένων ποικιλιών στο έδαφός τους. Αυτό φαίνεται προφανώς θετικό, από την άλλη πλευρά όμως προκύπτουν ορισμένα ερωτήματα κυρίως ως προς το πως συμβιβάζεται η ρύθμιση αυτή για το κάθε κράτος μέλος με την κοινή ευρωπαϊκή αγορά. Δηλαδή, το ερώτημα αν τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να απαγορεύσουν γενετικώς τροποποιημένες καλλιέργειες στο έδαφός τους, αλλά θα είναι σε κάθε περίπτωση υποχρεωμένα να δέχονται την μαζική εισαγωγή στην αγορά τους των προϊόντων αυτών των καλλιεργειών από άλλες χώρες, εφόσον προέρχονται από άλλα κράτη μέλη της Ένωσης που τις έχουν εγκρίνει. Επιπλέον υπάρχει το ερώτημα, αν αυτή η ρύθμιση θα ανοίξει την πόρτα σε αθρόες εγκρίσεις γενετικώς τροποποιημένων καλλιεργειών από την Ε.Ε.

Η νέα πρόταση δίνει ουσιαστικά στα κράτη μέλη δικαίωμα περιορισμού ή απαγόρευσης υπό προϋποθέσεις. Θεωρούμε αναγκαίο να επιτραπεί στα κράτη μέλη που θέλουν να απαγορεύσουν την καλλιέργεια Γ.Τ.Ο. στο έδαφός τους να χρησιμοποιούν τα επιχειρήματα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και τη δημόσια υγεία λαμβάνοντας υπόψη τους τις ειδικές εθνικές και περιφερειακές παραμέτρους, που δεν έχουν αξιολογηθεί (ή δεν έχουν προκύψει) κατά τη διάρκεια της διαδικασίας έγκρισης. (Η δυνατότητα αυτή θα μείωνε κατά πολύ την προσφυγή των κρατών μελών σε μέτρα διασφάλισης και θα μείωνε τις θεσμικές επιβαρύνσεις για την Επιτροπή και την ESFA).

Επίσης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί η διασυννοριακή επιμόλυνση. Η επιλογή ενός κράτους μέλους να καλλιεργήσει Γ.Τ.Ο. στην επικράτειά του είναι σεβαστή αλλά θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα αποφυγής της μετάδοσης Γ.Τ.Ο. σε χώρες οι οποίες έχουν επιλέξει να μην καλλιεργήσουν Γ.Τ.Ο.

Επίσης πρέπει να ενισχυθεί η διαδικασία ανάλυσης επικινδυνότητας η οποία βασίζεται κατά κύριο λόγο σε στοιχεία των εταιρειών οι οποίες ζητούν την έγκριση του Γ.Τ.Ο.

Τέλος είναι αναγκαία η ενίσχυση των μηχανισμών ιχνηλασιμότητας και σήμανσης των προϊόντων.

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου θα συνεχίσει την παρακολούθηση και τον έλεγχο της διαδικασίας διαμόρφωσης, της διαβούλευσης της πρότασης Κανονισμού για την τροποποίηση της Οδηγίας 2001/18/ΕΚ.”